

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์

Proposed Policy for Career Education Management of Welfare School

ทัศนีย์ สิงหวงศ์ (Tussanee Singhavong)¹* ดร.สมคิด สร้อยน้ำ (Dr.Somkid Sroinam) **

ดร.มณฑนา อินทุสมิต (Dr.Muntana Inthusamith) ***

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาพหุกรณี จำนวน 3 โรงเรียน ระยะที่ 2 การพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 4 ภูมิภาค ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 80 คน ระยะที่ 3 ตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความสอดคล้อง ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน และการประชุมพิจารณาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 ภูมิภาค จำนวน 120 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม มีประโยชน์และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งรับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ มีแนวปฏิบัติจำนวน 12 ข้อ 2) ด้านบริหารจัดการ มีแนวปฏิบัติจำนวน 9 ข้อ 3) ด้านบุคลากร มีแนวปฏิบัติจำนวน 15 ข้อ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีแนวปฏิบัติจำนวน 17 ข้อ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติจำนวน 23 ข้อ 6) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวปฏิบัติจำนวน 18 ข้อ 7) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวปฏิบัติจำนวน 11 ข้อ และ 8) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ มีแนวปฏิบัติจำนวน 10 ข้อ

ABSTRACT

This study aims to develop policy proposal for career education of welfare education school in aspects of possibility, utility, and appropriateness for school setting. The mixed method research was employed in this research. The study was operated of 3 phases as follows: the first phase was studying the conditions and the contexts at three schools to make draft of policy proposal by study related literature, survey research and the multi – case study. The second phase was developing the draft of the policy proposal by workshop 80 people. The last phase was evaluating the policy proposal consisting of possibility, utility, and appropriateness by 9 experts with in – depth interview and public hearing in four parts. And the results of this research revealed as follows from 120 people. The conclusion of this research; the policy of the career education of welfare education schools were possible, proper, valuable and conform to the context of 10 types of opportunity students school. 1) Vision had 12 articles to perform. 2) Administration had 9 articles. 3) Personnel had 15 articles. 4) Curriculum Development had 17 articles. 5) Learning Management had 23 articles. 6) Student Activities Development had 18 articles. 7) The Information Communicative Technology had 11 articles and 8) Cooperative Network had 10 articles.

คำสำคัญ: เชนนโยบาย การศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์

Keywords: Policy, Career education, Welfare education school

¹ Correspondent author: stussanee@hotmail.com

* นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

บทนำ

โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์มีภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยมีได้มุ่งที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงคุณภาพในด้านการศึกษาเพื่อการมีงานทำตามนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงานให้แก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรวมทั้งพัฒนาผู้เรียนให้รู้เท่าทัน สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการคิดเป็นเหตุเป็นผลสัมฤทธิ์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ปีการศึกษา 2557 มีโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ 51 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 10 แห่ง โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-57 จำนวน 38 แห่ง (ยกเว้นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 44) โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต และโรงเรียนฟ้าใส มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 36,538 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภทจากทั่วประเทศเข้าเรียนแบบอยู่ประจำ ได้แก่ 1) เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน หรือแรงงานเด็ก 2) เด็กเร่ร่อน 3) เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณี 4) เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือเด็กกำพร้า 5) เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ 6) เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) 7) เด็กในชนกลุ่มน้อย 8) เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด 9) เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจและ 10) เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ [1] ซึ่งพบว่า เด็กกลุ่มดังกล่าวมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คือ การได้ประกอบอาชีพที่สุจริตและการมีรายได้ที่มั่นคง ดังนั้นโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์จึงจัดการเรียนการสอนอาชีพที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างนิสัย ทักษะคิด รู้จักคิด ลงมือปฏิบัติ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นกระบวนการเสริมสร้างค่านิยม จนเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้รับผิดชอบอย่างมีส่วนร่วม ความมีวินัย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ขึ้นในตนเอง นอกจากนี้โรงเรียนมีหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการการศึกษาต่อการประกอบอาชีพแต่ยังขาดการสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากร และวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการขาดการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ในการขอรับการสนับสนุนในการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ตลอดจนเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยข้อเสนอที่พัฒนาขึ้นนั้นยึดหลักที่มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อให้โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ควรเป็นอย่างไร
2. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม มีประโยชน์และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์
2. เพื่อประเมินผลข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ที่มีความเป็นไปได้เหมาะสม มีประโยชน์และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ (Contextual Study) ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) จากแนวคิดและทฤษฎี จากการศึกษาตำราและงานวิจัยต่างๆ 2) การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) เป็นการศึกษาบริบทเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จากผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 1,092 คน โดยใช้แบบสอบถาม 3) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case Study) เป็นการศึกษาสถานศึกษาที่มีผลงานโดดเด่นในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำจำนวน 3 แห่ง คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 29 จังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 55 จังหวัดตาก และสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ โดยผู้วิจัยส่งรายชื่อเอกสารของโรงเรียน และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก

ระยะที่ 2 การพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ (Development of Proposed Policy) โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Operational Seminar) ได้แก่ ครูผู้บริหารในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จาก 4 ภูมิภาคๆ ละ 20 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 80 คน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ (Investigation of the Proposed Policy) มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 วิธี ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert In-Depth Interview) และประเมินผลข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยใช้แบบประเมินตามเกณฑ์ 4 ด้าน คือ เกณฑ์ความเหมาะสม (Propriety) เกณฑ์ความเป็นไปได้ (Feasibility) เกณฑ์ความสอดคล้อง (Congruity) เกณฑ์ความเป็นประโยชน์ (Utility) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายจำนวน 9 ท่าน 2) การประชุมพิจารณาของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) จาก 4 ภูมิภาคๆ ละ 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 120 คน

ผลการวิจัย

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน คือ กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนโดยทุกฝ่ายและเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพและความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน มีการประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ให้เป็นที่รับรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.2 ด้านการบริหารจัดการ คือ วางแผนการดำเนินงานพัฒนาทักษะด้านอาชีพตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่ กระบวนการผลิต กลางน้ำ ได้แก่ การแปรรูปผลผลิต และปลายน้ำ ได้แก่ การตลาด จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และงบประมาณตามความต้องการจำเป็น

1.3 ด้านบุคลากร คือ วางแผนพัฒนาครูด้านองค์ความรู้ ทักษะด้านอาชีพ การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพอย่างต่อเนื่อง กำหนดให้ครูใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานด้านอาชีพ จัดนิทรรศการแสดงผลงานด้านอาชีพ และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและผู้บริหาร เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านอาชีพอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ สำรวจความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการในท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยความร่วมมือของโรงเรียน หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษา อุดมศึกษา อาทิเช่น หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หลักสูตรเกษตรกรรมแนวใหม่ (Smart Farmer) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือหลักสูตรทวิศึกษา หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรทวิภาคีหรือโรงงานในโรงเรียน ส่งเสริมการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้นให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ประเมินผลการใช้หลักสูตรและทบทวนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ วางแผนจัดการเรียนรู้และกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะด้านอาชีพ โดยวิเคราะห์ผู้เรียน จัดทำสารสนเทศอย่างเป็นระบบและออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทำงาน และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ครบตาม 5 กลุ่มอาชีพ คือเกษตรกรรม อุตสาหกรรม คหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning : PBL) เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จัดกิจกรรมบริษัทจำลองเพื่อเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสไปฝึกทักษะอาชีพกับสถานประกอบการที่มีความพร้อม และมีใบรับรองประกันคุณภาพของสถานประกอบการ ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการด้านอาชีพ ด้านการลงทุน การวางแผนการจัดการ การจัดทำบัญชี การตลาด วัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลายและตรงตามสภาพจริง

1.6 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สำรวจความสนใจ ความถนัด และมองเห็นเส้นทางชีวิตในอนาคตเพื่อวางแผนในการศึกษาต่อหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีคุณภาพ มีการประเมินบุคลิกภาพตามกลุ่มสาขาอาชีพให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดทำเป็นเส้นทางการศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพ (Career Path) ของผู้เรียน จัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น จัดกิจกรรมชุมนุม และชมรมด้านอาชีพอย่างหลากหลาย จัดเวทีเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานด้านอาชีพ เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ด้านทักษะอาชีพให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.7 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และโลโก้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ จัดทำเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อทำการค้าผ่านสื่อออนไลน์ จัดทำระบบสารสนเทศด้านอาชีพให้เป็นปัจจุบันและทันสมัยเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาเส้นทางแต่ละอาชีพ

1.8 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ คือ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงาน สถานศึกษาอื่นและสถานประกอบการ โดยมีการวางแผนหรือมีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกัน ประสานความร่วมมือขอรับการสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี อาคารสถานที่ จากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างต่อเนื่อง ระดมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในท้องถิ่นจัดเสวนากำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้ตรงกับความต้องการอัตรากำลังแรงงานของท้องถิ่น

2. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ด้าน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.65$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสอดคล้อง ($\mu = 4.36$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การกำหนดคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม และประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ให้เป็นที่รับรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากว่าวิสัยทัศน์เป็นเข็มทิศ หรือจุดหมายปลายทางเพื่อการบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยชน [2] ที่ได้ศึกษาสภาพของการบริหารการศึกษาขั้นสูงภาคเอกชนของประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วพบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ควรเปิดโอกาสให้กับบุคลากรของสถาบันการศึกษาขั้นสูงภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถาบันของตน ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่วิสัยทัศน์ ให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วถึงกันอย่างสม่ำเสมอ และแนวคิดของสุภานี [3] เสนอแนวคิดไว้ว่า เงื่อนไขความสำเร็จที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้ของสังคมมีประสิทธิภาพคือ ครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการทำงานและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมช่วยสนับสนุน สอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 29 จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนต้องมีการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนและพัฒนากิจการการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างชัดเจนและเป็นระบบ วางแผนการดำเนินงานด้านอาชีพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนตั้งแต่ต้นน้ำได้แก่ กระบวนการผลิต กลางน้ำได้แก่ การแปรรูปผลผลิต และปลายน้ำ ได้แก่ ตลาด สนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น กำหนดขอบข่ายการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากว่าโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่จะต้องวางแผนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อค้นพบตัวตนของนักเรียนซึ่งสามารถจัดวางเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ [4] ที่ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความร่วมมือประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนร่วมจังหวัดขอนแก่น พบว่า ชูของเป้าหมาย กลยุทธ์และตัวชี้วัด ตามกรอบโครงสร้างชีวิต ที่มุ่งจะก่อให้เกิดผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ อาทิ มุ่งมั่นในการบริหารจัดการ มุ่งวางแผน วิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดมาตรฐาน ติดตาม กำกับและประเมินผล ระดมสรรพกำลังความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินงาน จัดโครงสร้างการบริหาร สร้างทีมงาน มีเป้าหมายทิศทางการจัดสรรงบประมาณ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อให้เด็กพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3. ด้านบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรวางแผนการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง ใช้บุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน

เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน โดยการมอบเกียรติบัตร หรือเข็มเชิดชูเกียรติแก่ครูและนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านงานอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากว่าโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยพิจารณาถึงศักยภาพของบุคคลได้แก่ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการประสานการทำงานกันทุกฝ่าย เพื่อมุ่งส่งเสริมการมีอาชีพหรือการมีงานทำของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาดังนั้นโรงเรียนจึงต้องพัฒนาครูให้สามารถดำเนินการตามหลักสูตรอาชีพที่กำหนด และเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้กับผู้เรียนทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านทักษะฝีมือ ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Wiles and Lovell [5] ได้กล่าวว่า วิธีการพัฒนานุเคราะห์เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ นั้นสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบจะเลือกใช้ โดยคำนึงถึงโอกาสและความเหมาะสมและความต้องการของบุคลากรเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรกฤษฎี [6] ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประเด็นกลยุทธ์ด้านบุคคล ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 2 กำหนดแผนการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีเครือข่ายร่วมพัฒนา ประกอบด้วย 3 มาตรการดังนี้ 1) เครือข่ายครูภูมิปัญญาชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียน 2) โรงเรียนกำหนดแผนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด 3) สร้างเครือข่ายพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่นให้รู้จักสำนึกรักในบ้านเกิด และห่างไกลยาเสพติด กลยุทธ์ที่ 3 บริหารจัดการบุคลากรที่โปร่งใสโดยเน้นให้บุคคลและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและตรวจสอบ ประกอบด้วย 3 มาตรการดังนี้ 1) มีแผนการพัฒนาและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3) ตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและทุกคนมีส่วนร่วม กลยุทธ์ที่ 4 ประสานงานทางตรงและทางอ้อมในการติดต่อกับบุคคลผู้ปกครองเครือข่ายพัฒนา และชุมชนเพื่อการพัฒนาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยั่งยืน ประกอบด้วย 3 มาตรการดังนี้ 1) เชิญบุคคล ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือการประกอบอาชีพมาเล่าประสบการณ์ให้นักเรียนได้รับฟัง 2) ขก้องเชิดชูบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชนในโอกาสต่างๆ 3) ครูและผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และเป็นที่น่าเชื่อถือในชุมชน

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรควรมีการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการในท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยความร่วมมือของโรงเรียน หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาอุดมศึกษา อาทิเช่น หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หลักสูตรเกษตรกรรมแนวใหม่ (Smart Farmer) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือหลักสูตรทวิศึกษา หลักสูตรทวิภาคี หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้นให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ประเมินผลการใช้หลักสูตรและทบทวนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์รับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท ซึ่งเป็นผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามปรัชญาการจัดการศึกษาสงเคราะห์ที่ว่า เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วสามารถพึ่งพาตนเองและกลับไปเป็นผู้นำในท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องจัดหลักสูตรด้านวิชาชีพ โดยเตรียมความพร้อมแรงงานวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถก้าวสู่โลกแห่งการทำงาน หรือศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler [7] ที่กล่าวเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และเหตุผลในการจัดหลักสูตรและการสอน โดยเน้นที่การตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้ 1) มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่ควรแสวงหา 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดขึ้น เพื่อช่วยบรรลุดังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) จะจัด

ประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ และ 4) จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเศษ [8] ได้ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทางดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพของสถานศึกษา 3) การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 5) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) การนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนรู้ และบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม 7) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาสาระ ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม 8) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ 9) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม

5. ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนจะต้องกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความเหมาะสมและความถนัดในด้านอาชีพของแต่ละบุคคล โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ โครงงาน (Project-Based Learning : PBL) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงาน ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็น การศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ภายใต้คำแนะนำ ปรัชญาของครู ดังนั้นครูผู้สอนควรมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี โดยจัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้ผู้เรียนเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา รู้จักการทำงานอย่างมีระบบ รู้จักวางแผนในการทำงาน ฝึกการคิดวิเคราะห์ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพริ้มเพรา [9] ได้ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า แนวทางของนโยบาย ด้านงาน คือ จัดให้มีรูปแบบบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้เรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing) หรือรูปแบบการสอนหรือกระบวนการสอนแนวใหม่อย่างจริงจัง เช่น เรียนรู้โดยรูปแบบ โครงงาน (PBL: project-based learning) หรือ open approach, Work-Based Learning, Project-Based Learning, Student-Center Learning, Self-Directed Learning, Collaborative Learning, Problem-Based Learning เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเศษ [8] ได้ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีแนวทางดังนี้ 1) การวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 2) การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน 3) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการปฏิบัติจริงให้เกิดทักษะชีวิต 4) การส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการและการเผชิญสถานการณ์ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต 6) การส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสร่วมทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ 7) การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นครูเป็นผู้นำที่หลักในการจัดการเรียนรู้ จึงต้องออกแบบการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลักสูตร จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้

6. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า ควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านงานอาชีพ ฝึกประสบการณ์จริง และเป็นการหารายได้ระหว่างเรียนอย่างหลากหลาย ตรงตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ คำนึงถึงทรัพยากร บริบทของโรงเรียน มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเชิญวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกมาให้ความรู้และสาธิตงานอาชีพให้กับผู้เรียน อาทิ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพท้องถิ่น ค่ายพัฒนาทักษะอาชีพ และควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถการปฏิบัติงานตามกระบวนการในการวางแผนการทำงาน ดำเนินงานตามขั้นตอนการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุง แก้ไขการทำงานให้บรรลุ ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ซึ่งทางโรงเรียนได้มองเห็นความสำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะต้องจัดอย่างเป็นกระบวนการ มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะในการประกอบอาชีพในอนาคตมากขึ้น สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของพลฤดา [10] ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ด้านกิจกรรมแนะแนวควรกำหนดชั่วโมงและห้องแนะแนวให้ชัดเจน จัดอบรมสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแนะแนวความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ด้านกิจกรรมนักเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียน ความพร้อมของโรงเรียน

7. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร มีเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้านการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและผู้เรียนรู้จักใช้เทคโนโลยี เพื่อทำการค้าผ่านสื่อออนไลน์ รู้จักใช้เทคโนโลยีในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และโลโก้สินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้ทางธุรกิจโดยผ่านระบบอีคอมเมิร์ซ สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการตลาดออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินธุรกิจปัจจุบัน ดังนั้นโรงเรียนควรมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยีให้เอื้อประโยชน์ในเรื่องการศึกษาเพื่อการมีงานทำ จึงควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Wang [11] ที่ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางเพิ่มพูนความเร็วในการติดต่อสื่อสารเกิดรูปแบบใหม่ของการพัฒนา และสร้างเสริมผลประโยชน์แก่องค์กรต่างๆ เทคโนโลยีสารสนเทศจะเกี่ยวข้องกับการจัดระบบ การมีความรู้ในการใช้งาน สามารถในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการมีความเข้าใจตรงกันของบุคลากรในองค์กร และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) [12] ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เน้นให้พัฒนามูลฐานในด้านความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิตและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรูญศักดิ์ [13] ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 มีแนวปฏิบัติดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพพัฒนา ครู กศน.ให้มีความรู้ทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับกระบวนการทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน

8. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ผลการวิจัย พบว่า ควรสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในพื้นที่และตามบริบทของสถานศึกษา จากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอาชีพให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน จากนั้นจึงสร้างเครือข่ายภายนอกโรงเรียนด้านการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เหมาะสมในการพัฒนางานอาชีพอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาเป็นการผสมผสานระหว่างเครือข่ายความร่วมมือภายในเป็นการระดมกำลังจากภายในสถานศึกษา อาศัยความร่วมมือและการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีสถานศึกษาเป็นหลักในการประสานงาน และดำเนินกิจกรรมการพัฒนางานอาชีพ และหนุนเสริมจากภายนอกเป็นการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสนับสนุนการดำเนินการพัฒนางานอาชีพในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ [14] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการดำเนินการเพื่อเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า แนวทางการดำเนินการด้านวิชาการ คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและเครือข่ายศิษย์เก่าของโรงเรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย 2) ส่งเสริมและจัดให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรทั้งระหว่างภายในโรงเรียนด้วยกัน และระหว่างภายในโรงเรียนกับภายนอกโรงเรียน ที่มีความหลากหลายทั้งจำนวนครั้ง และรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรม ด้านบริหารทั่วไป คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายสำหรับการประสานงานภายใน เสริมสร้างความสามัคคีของคณะครูและกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรภายนอก 2) พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ใ้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การประชาสัมพันธ์ที่มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อโรงเรียน จากบุคคลทั้งภายใน โรงเรียนและภายนอกโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ [15] กล่าวว่า เครือข่ายการจัดการความรู้ ในที่นี้หมายความว่า มีการดำเนินการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในหลายองค์กรแล้วองค์กรเหล่านั้นพร้อมใจกันรวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการนั้นโดยหวังว่า การรวมตัวเป็นเครือข่ายจะช่วยสร้างพลังเสริมแรงซึ่งกันและกันโดยอาจมีการกำหนดข้อตกลงหรือกติกาของเครือข่ายร่วมกัน โดยที่แต่ละองค์กรยังคงมีอิสระที่จะตัดสินใจดำเนินการภายในองค์กรของตน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ควรศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อจัดทำแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดทั้ง 8 ด้านคือ ด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ และควรประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้สถานศึกษารับทราบและเข้าใจโดยทั่วถึง เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล นอกจากนี้ควรจัดให้มีสถานศึกษาด้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ประสบผลสำเร็จเพื่อเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ทั้ง 8 ด้าน ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ คือ

1.2.1 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายด้านนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนของตน เช่น กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ควรกำหนดให้มีคำสำคัญมีพลังความท้าทาย มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โดยความร่วมมือของทุกคน

1.2.2 ด้านการบริหารจัดการ จากผลการวิจัย พบว่า ควรวางแผนดำเนินงานด้านอาชีพ ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูปผลผลิต และการตลาด สร้างแรงบันดาลใจ โดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม มีการจัดสรรงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกชี้ให้เห็นว่าผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้กำหนดแผนงาน/โครงการในการพัฒนาโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนดำเนินงานด้านอาชีพจนครบกระบวนการ การสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารให้กับบุคลากรและผู้เรียน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรต่างๆ ซึ่งจะเป็นตัวกลางให้การดำเนินงานด้านอาชีพบรรลุเป้าหมายหรือสำเร็จได้

1.2.3 ด้านบุคลากร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรวางแผนการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ส่งเสริมและสร้างเวทีให้กับครูและผู้เรียนได้ศึกษาดูงานด้านอาชีพ จัดนิทรรศการแสดงผลงานด้านอาชีพ การมอบเกียรติบัตรหรือเข็มเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานด้านดีเด่นด้านอาชีพ เพื่อสร้างแรงจูงใจ เจตคติที่ดีตลอดจนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพ และการสร้างแรงจูงใจ เจตคติที่ดีต่ออาชีพให้กับครูและผู้เรียนด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย

1.2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนต้องสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ได้แก่ หลักสูตรอาชีพระยะสั้นเพื่อใช้ในการเทียบโอนประสบการณ์ได้ หลักสูตรเกษตรกรรมแนวใหม่ (Smart Farmer) หลักสูตรทวิศึกษา (ปวช.) หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรทวิภาคี ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรกำหนดนโยบายแนวดำเนินการในการเปิดสอนหลักสูตรทวิศึกษา (ปวช.) หลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ และหลักสูตรทวิภาคี ตลอดจนกรณีพิเศษ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว

1.2.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรมีระบบฐานข้อมูลของผู้เรียน จัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ส่งเสริมและพัฒนาห้องปฏิบัติการอาชีพด้านภาษาเพื่อการสื่อสารในประชาคมอาเซียน กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning : PBL) ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน และควรต้องจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ โดยออกแบบการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้ผู้เรียนอยากจะทำประกอบอาชีพ เช่น ออกไปศึกษาดูงานแหล่งการเรียนรู้ด้านอาชีพ ฝึกให้เป็นผู้ประกอบการ เชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จแต่ละอาชีพมาเล่าประสบการณ์ให้ผู้เรียนฟัง จัดหารางวัล เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

1.2.6 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัย พบว่า ควรพัฒนาสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพ โดยมีการประเมินบุคลิกภาพตามกลุ่มสาขาอาชีพให้กับผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารต้องวางแผนในการพัฒนาบุคลากรแนะแนวด้านอาชีพ และกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบงานแนะแนวในโรงเรียน ครูทุกคนสามารถทำหน้าที่ในการแนะแนวด้านอาชีพได้ จัดทำระบบแฟ้มสะสมงาน และจัดทำเส้นทางการศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพ (Career Path) ของผู้เรียน

รายบุคคล และจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพอย่างหลากหลาย เช่น นิทรรศการแสดงผลงานด้านอาชีพ ตลาดนัดในและนอกโรงเรียนการแข่งขันทักษะทางอาชีพ เป็นต้น

1.2.7 ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการมีรายได้หรือการมีงานทำ ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี โดยกำหนดเป็นนโยบายและวางแผนการพัฒนาบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ครูควรปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้กับผู้เรียนให้มีความหลากหลาย เช่น จัดทำทะเบียนแหล่งอาชีพ ทะเบียนแหล่งเรียนรู้และการนำเสนอผลงานด้านอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E-Commerce) ในเรื่องการทำบัญชีการตลาด และอื่น ๆ

1.2.8 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการในท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชน ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ และฝีมือแรงงานที่อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อรับการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากร สถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับผู้เรียน และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรประสานจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการกำหนดแนวดำเนินการเปิดสอนตามหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อเทียบโอนประสบการณ์ หลักสูตรทวิศึกษา (ปวช.) และจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับบริษัทหรือสถานประกอบการ ในการกำหนดแนวดำเนินการเปิดสอนตามหลักสูตรทวิภาคีต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยศึกษาการจัดการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในหลายๆ รูปแบบ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

2.2 ควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในระดับสถานศึกษาภายหลังที่มีการนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปใช้ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์

2.3 ควรใช้รูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาที่สามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายจากผลการวิจัยครั้งนี้ หากประสบผลสำเร็จ ควรมีการเผยแพร่ เพื่อนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อื่นๆ ต่อไป

2.4 ควรใช้รูปแบบการวิจัย การพัฒนาตัวเองซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำเพื่อเป็นแนวทางการประเมินสถานศึกษาในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Bureau of Special Education Administration. The Handbook of Planning for Special Students. Bangkok: Panich Co.Inc; 2010. Thai.
2. Xaynhonh K. A proposed policy for developing the private higher educational management of Lao people's democratic republic. [PhD thesis]. UdonThani: UdonThani Rajabhat University; 2013. Thai.
3. Supanee S. The Factors of Success and Happiness. Bangkok: Thaiwattanapanich Co.Inc; 2000. Thai.
4. Pongsak P. The Proposed Policy for the Effectiveness of Inclusive Schools in Khon Kaen Province. [PhD thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2010. Thai.

5. Wiles, Kimball and Lovell, John T. Supervision for Better School. 4th ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall; 1974.
6. Patcharakrit P. Strategies of Educational Resources Mobilization for Improving Public Basic Education School in Maha Sarakham Province. [PhD thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2010. Thai.
7. Tyler, Ralph W. Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago: The University of Chicago press; 1950.
8. Wiset Pol-art-tan. Proposed Policy for Enhancing the Academic Work Management of Basic Schools under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 2. [PhD thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2012. Thai.
9. Primprao W. Proposed Policy for Excellence of Basic School Under The Local Government Organizations. [PhD thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2013. Thai.
10. Phruetthaya L. A Study of Sudents' Activities Administration According to the Guidelines in The Second Decade of Education Reform Affiliated With the Schools's Office of Secondary Education Zone 1. [PhD thesis]. Chulalongkorn University; 2014. Thai.
11. Wang CH, Tsai HH. Promoting Open-Ended Thinking on The STS Topic: Detergent. Sci.technol; 1994.
12. The Office of the National Education Commission. National Education Act of 2542. Bangkok: Pringwan Co. Inc; 2010.
13. Charoonsak P. Policy Recommendation for Academic Administration towards Excellence of District Non-formal and Informal Education Centres in North-Eastern Region. [PhD thesis]. Sakon Nakhon: Sakon Nakhon University; 2016. Thai.
14. Kant N. A Development of the Operational Policy Proposal to be the Leader in Educational Management of Demonstration School of Nakhon Ratchasima Rajabhat University [PhD thesis]. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Rajabhat University; 2012. Thai.
15. Vicharn P. Knowledge Management for Performance. Bangkok: Heart Health Co. Inc; 2006. Thai.